

Ke koreferenci u komplexních predikátů s kategoriálním slovesem

Václava Kettnerová, Markéta Lopatková

Ústav formální a aplikované lingvistiky, Matematicko-fyzikální fakulta UK
kettnerova,lopatkova@ufal.mff.cuni.cz

On the coreference in Czech complex predicates with light verbs

ABSTRACT: In this paper, we deal with coreference in Czech complex predicates with light verbs. The syntactic structure of these complex predicates is typically formed by valency complementations of both light verbs and predicative nouns, and its analysis poses a serious challenge for all syntactic theories. We demonstrate that in both deep and surface syntactic structure formation of these predicates, coreference between verbal and nominal valency complementations plays a substantial role. The description of individual types of coreference within complex predicates is thus essential for a comprehensive analysis of their syntactic behavior. In an extensive data annotation project, we identify, delimit and thoroughly describe individual types of coreferential relations between valency complementations of Czech complex predicates.

KEY WORDS: complex predicates, coreference of valency complementations, deep and surface syntactic structure

KLÍČOVÁ SLOVA: komplexní predikáty s kategoriálním slovesem, koreference valenčních doplnění, povrchová a hloubková syntaktická struktura

1. ÚVOD

Komplexním predikátům s kategoriálním slovesem typu *mít radost, dát radu, dostat rozkaz* apod. je v zahraniční lingvistice věnována velká pozornost. Množství prací o tomto tématu charakterizuje značná terminologická nejednotnost, odrážející rozdílnost v přístupech k dané problematice. Namísto termínu komplexní predikát bývají též užívány např. termíny „composite predicate“ (Cattell 1984), „complex verb“ (Brinton – Akimoto 1999), v české jazykovědě analytický predikát (Macháčková 1979, 1983; Daneš – Grepl – Hlavsa 1987) a složený predikát (Kolářová 2010). Co se týče slovesné složky těchto predikátů, ta bývá nejčastěji označována jako „light verb“ (Jespersen 1942), „support verb“ (Gross 1981; Alonso Ramos 2007; Mel’čuk 1996; Baron – Herslund 1998; Cinková 2009) nebo „Funktionsverb“ (Polenz 1963). V české jazykovědě se užívají dva termíny, a to funkční sloveso (Macháčková 1979, 1983) a kategoriální sloveso. Posledně uvedený termín byl zaveden v *Mluvnici češtiny 3* (Daneš – Grepl – Hlavsa 1987: 23n.) a dále užíván v práci J. Radimského (2010), která vedle nepublikované disertační práce E. Macháčkové (1979) představuje dosud nejucelenější analýzu tohoto jazykového jevu v češtině.

Studium komplexních predikátů s kategoriálním slovesem má své opodstatnění v mnoha oblastech jazykovědy. V češtině byly tyto predikáty zkoumány z hlediska lexikologického (např. Čermák 1974), stylistického (např. Vlková 1990; Jelínek 2003), morfologického a syntaktického (např. Radimský 2010; Macháčková 1979, 1983; Kolářová 2010; Cinková 2009). Zde se zaměříme na syntaktickou analýzu komplexních predikátů, zejména na interakci valenční struktury slovesa a jména tvořících tyto predikáty. Při popisu valence budeme vycházet z teoretického rámce Funkčního generativního popisu (FGP) (Sgall – Hajičová – Panevová 1986). Propracovaná valenční teorie FGP, která byla empiricky ověřena při anotacích Pražského závislostního korpusu, nám poskytne pojmový aparát pro popis syntaktických rysů kategoriálních sloves a predikativních jmen nezbytný pro koherentní syntaktickou analýzu komplexních predikátů (Panevová 1980, 1994, 2000, 2002; Panevová a kol. 2014).

Většina analýz komplexních predikátů s kategoriálním slovesem pracuje pouze s neformální charakteristikou toho jazykového jevu (např. Alsina – Bresnan – Sells 1997; pro češtinu Macháčková 1979).¹ Vzhledem k rozdílům v metodologických přístupech je však třeba hledat operativní kritéria pro vymezení těchto predikátů tak, aby je bylo možné identifikovat napříč různými jazyky. Dva základní testy pro stanovení těchto predikátů, a to redukční test a test koreference argumentů, formuloval v rámci lexikogramatické školy Gross (1981). Na češtinu tyto testy uplatnil Radimský (2010: 14nn.), viz též NESČ (Karlík – Nekula – Pleskalová 2016), hesla *Kategoriální sloveso* a *Analytický predikát s kategoriálním slovesem*. Redukční test založený na postupném odstraňování sysémantik² z věty ověřuje desémantizaci slovesa (např. *Petr nese odpovědnost za tuto tragédii* → *Odpovědnost, kterou Petr nese za tuto tragédii* → *Odpovědnost Petra/Petrova odpovědnost za tuto tragédii*; pokud sloveso *nést* plní kategoriální funkci, pak by měl být sémantický invariant mezi původní a výslednou strukturou zachován, viz NESČ heslo *Analytický predikát s kategoriálním slovesem*). Test koreference argumentů, testující vzájemné propojení valenčního pole kategoriálního slovesa a predikativního jména, předpokládá, že při „souběžné realizaci [určitého argumentu predikativního jména] v pozici jmenného komplementu a v pozici subjektu kategoriálního slovesa musí být zachována koreference“ (např. *Petr nese svou odpovědnost za tuto tragédii*), viz NESČ heslo *Analytický predikát s kategoriálním slovesem*.

1.1 Zde se omezíme na centrální typ komplexních predikátů v češtině, které jsou založeny na kategoriálním slovesu a predikativním jménu. Kategoriální slovesa jsou v rámci komplexních predikátů (stejně jako predikativní slovesa) nositeli gra-

---

¹ Macháčková (1979) ve své práci vymezuje komplexní predikáty s kategoriálním slovesem na základě možnosti parafrázovat takový predikát určitým predikativním slovesem (např. *provádět analýzu* – *analyzovat*).

² Ze syntaktického hlediska je toto hodnocení do určité míry problematické: slovní druhy považované tradičně za sysémantika (předložky, spojky a částice) neplní úlohu větných členů, zatímco kategoriální slovesa ano.

matických kategorií a svou valencí tvoří syntaktické centrum věty; na rozdíl od predikativních sloves však nenesou individuální lexikálněsémantické rysy. Ty v rámci komplexního predikátu vyjadřuje predikativní jméno, které je tak sémantickým jádrem tohoto predikátu.³

Pro vymezení komplexních predikátů s kategoriálním slovesem budeme uplatňovat modifikovanou verzi testu koreference argumentů, který umísťujeme nikoli na povrchovou rovinu, ale na rovinu tektogramatickou, tj. na rovinu jazykově strukturovaného významu; důvody této modifikace viz níže. Tento test tedy ověřuje koreferenci valenčních doplnění v tektogramatické struktuře komplexních predikátů (bez ohledu na jejich povrchové vyjádření). Na komplexní predikáty klademe požadavek, aby některé z doplnění kategoriálního slovesa koreferovalo s prvním aktantem, tj. s Konatelem (ACT) predikativního jména. Tato modifikovaná verze testu koreference argumentů umožňuje testovat ty komplexní predikáty s kategoriálním slovesem, u nichž je v aktivní struktuře predikativní jméno v pozici přímého objektu; na tento typ komplexních predikátů se zde zaměřujeme primárně.⁴ Předpokládáme, že při využití stejného pojmového aparátu by měl být tento test využitelný pro testování komplexních predikátů daného typu i v jiných jazycích.

Např. ve větě (1a) s komplexním predikátem *dát radu* jde o *Petrovu*_{ACT} *radu Lukášovi*_{ADDR}, (*aby se víc učil*)_{PAT} a koreferencí se vyznačuje ACT predikativního jména *rada* (tedy *Petr*) a ACT kategoriálního slovesa *dát*, viz obr. (1i). V příkladu (2) s komplexním predikátem *dostat radu* koreferuje ACT predikativního jména *rada* (*Petr*) a doplnění Původu (ORIG) slovesa *dostat*, viz obr. (1ii). U kauzativního predikátu *vyvolat pobouření* v (3) jde o *pobouření lidí*_{ACT} *nad nedokonalostí*_{PAT} *trestního práva* a ACT predikativního jména *pobouření* (tj. *lidé*) je v koreferenčním vztahu s nevalenčním doplněním LOC kategoriálního slovesa *vyvolat*.

(1a) *Petr*_{ACT-verb} *dal Lukášovi*_{ADDR-verb} *radu*, (*aby se víc učil*)_{PAT-subst}

(1b) *Od Petra*_{ACT-verb} *byla dána Lukášovi*_{ADDR-verb} *rada*, (*aby se víc učil*)_{PAT-subst}⁵

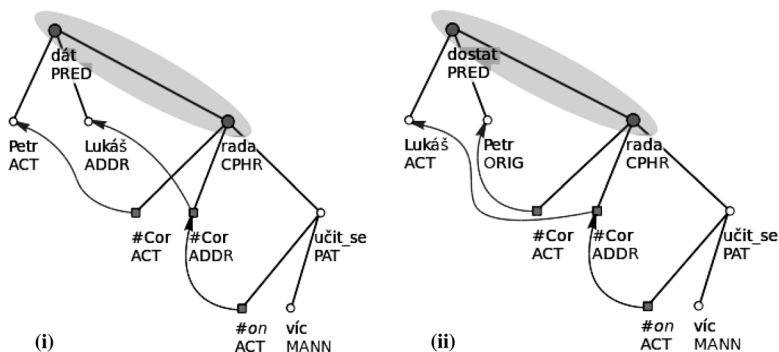
(2) *Lukáš*_{ACT-verb} *dostal od Petra*_{ORIG-verb} *radu*, (*aby se víc učil*)_{PAT-subst}

(3) *Vražda*_{ACT-verb} *vyvolala u lidí*_{LOC-verb} *pobouření nad nedokonalostí*_{PAT-subst} *trestního práva*.

³ Sémantickým jádrem komplexních predikátů nemusí být jen jméno, ale okrajově i adverbium (např. *dát najevo*).

⁴ Tento test je jen omezeně aplikovatelný na komplexní predikáty, u nichž je predikativní jméno vyjádřené v subjektu (srov. např. *proběhl experiment*, kde ACT jména *experiment* nekoreferuje s žádným doplněním slovesa *proběhnout* vs. *přepadl ho strach*, kde ACT jména *strach* koreferuje s PAT slovesa *přepadnout*), či na predikáty vytvářející bezsubjektové struktury (srov. např. *došlo k neštěstí*, kde ACT jména *neštěstí* nekoreferuje s žádným doplněním slovesa *dojít*).

⁵ V případě pasiva bývá Konatel vyjádřen instrumentálem nebo předložkovou skupinou *od*+genitiv, nejčastěji bývá ovšem povrchově nevyjádřen. Pasivní protějšek věty (1a) v příkladu (1b) uvádíme pro ilustraci se stejným slovosledem jako (1a), včetně povrchově vyjádřeného Konatele.

Obr. 1: Zjednodušené závislostní stromy popisující tektogramatickou strukturu vět z příkladů (1a) a (1b) (strom (i) vlevo) a z příkladu (2) (strom (ii) vpravo).

Přesun testu koreference na tektogramatickou rovinu má pro syntaktickou analýzu komplexních predikátů tu výhodu, že umožňuje testovat koreferenci nejen u komplexních predikátů typu *dát radu* (1a),⁶ ale i u predikátů typu *dostal radu* (2) a u kauzativních komplexních predikátů typu *vyvolat pobouření* (3), u nichž je testování koreference na základě jejich povrchových struktur nemožné (**Petr dostal radu Lukáše od Lukáše*, **Zpráva vyvolala zděšení obyvatel u obyvatel*).

Modifikovaný test koreference navíc dává totožný výsledek pro aktivní a pasivní struktury. Např. v případě aktivní a pasivní struktury komplexního predikátu *dát radu* (1a) a (1b) je koreference mezi jmenným a slovesným ACT zachována bez ohledu na rozdíl v morfologické kategorii slovesa *dát*, viz obr. 1(i), zobrazující tektogramatickou strukturu vět (1a) a (1b).

Skutečnost, že ACT predikativního jména koreferuje v rámci komplexního predikátu s některým z doplnění slovesa, empiricky potvrzuje i anotace těchto predikátů v Pražském závislostním korpusu (PZK) (Bejček et al. 2013).⁷ V PZK lze tyto predikáty identifikovat na základě funktoru CPHR, který vyznačuje predikativní jméno ve valenčním rámci kategoriálních sloves (celkem jde o 2 778 komplexních predikátů). U 1 695 komplexních predikátů v PZK, které mají predikativní jméno v přímém objektu a zároveň je řídicí sloveso a dané jméno obsaženo v téže klauzi,⁸ byl ACT jména v koreferenci s některým doplněním kategoriálního slovesa v 1 609 případech (94,9 % případů); zbylých 86 případů představovaly zejména anotační chyby a případy s nejasnou anotací valence jmen.

⁶ Radimský je označuje jako základní komplexní predikáty (2010: 113nn.).

⁷ <http://ufal.mff.cuni.cz/pdt3.0>

⁸ Tato podmínka vyloučí CPHR vyjádřené zájmenem odkazujícím k predikativnímu jménu (v těchto případech nebyla v PZK valenční doplnění pod CPHR doplněna, koreferenci tedy nelze testovat).

Redukční test založený na hodnocení parafrází transformovaných struktur (viz výše) zde kvůli riziku subjektivismu ponecháváme stranou, neboť testovatelné kritérium pro zjištění sémantického invariantu dosud nebylo zformulováno (např. dvojice vět *Petr dal Janovi radu / Jan dostal od Petra radu* a nominální struktura *Petrova rada Janovi* by dle tohoto testu měly mít totožný sémantický invariant). Tento test má navíc v případě komplexních predikátů s kauzativním kategoriálním slovesem svá omezení: lze ho aplikovat pouze v případech, že k výsledné nominální struktuře připojíme Kauzátor (např. *Petr udělal rodičům radost* a nominální struktura *radost rodičů* sémantický invariant nesdílejí, zatímco *Petr udělal rodičům radost* a nominální struktura *radost rodičů způsobená Petrem* spíše ano).

Jsme si vědomi toho, že okruh komplexních predikátů daného typu bude v našem přístupu širší než při souběžném uplatnění testu koreference a redukčního testu, a to zvláště pokud je komplexní predikát založen na slovesech obvykle označovaných jako tzv. extenze kategoriálních sloves (Gross 1981: 33; Jezek 2011). Tato slovesa nelze (na rozdíl od primárních kategoriálních sloves typu *mít, dát, dostat, dělat*) redukčním testem vynechat, jelikož komplexní predikáty obohacují o některé aspektuální, příp. další sémantické hodnoty, při jejichž vynechání dojde k posunu významu (k analýze těchto sloves viz zejm. Jezek 2011). Např. sloveso *dopustit se* lze v rámci komplexního predikátu *dopustit se chyby* interpretovat jako extenzi kategoriálního slovesa *udělat* v rámci predikátu *udělat chybu*; na rozdíl od základního kategoriálního slovesa *udělat* je dané sloveso spojeno s negativními konotacemi. Podobně slovesa *zasadit* nebo *vpálit* slouží jako extenze kategoriálního slovesa *dát* v rámci komplexního predikátu *dát ránu*; na rozdíl od slovesa *dát* vyjadřují slovesa *zasadit* a *vpálit* vyšší intenzitu děje. Pro naši analýzu je podstatné, že komplexní predikáty s primárními kategoriálními slovesy i predikáty s jejich extenzemi se ze syntaktického hlediska chovají stejným způsobem, tj. vykazují totožné hloubkově i povrchovésyntaktické rysy (odd. 2 a 3).

2. SITUAČNÍ A STRUKTURNÍ VÝZNAM KOMPLEXNÍCH PREDIKÁTŮ

V dalších úvahách o komplexních predikátech je vhodné opřít se o pojmy situační a strukturní význam. Situační význam představuje abstraktní situaci⁹ vymezenou určitým počtem účastníků, jejich typem a vztahy, do nichž vstupují; jeho elementy označujeme jako situační participanty.¹⁰ Sémantický metajazyk popisující situační význam není uspokojivě vybudován, pro jeho popis zde proto budeme užívat intuitivně vymezených sémantických rolí. Oproti tomu strukturní význam, odpovídající ve FGP tektogramatické rovině, představuje jazykově strukturovanou, gramatickou část významu komplexního predikátu, kterou lze popisovat pomocí valenčních rámců. Elementy této části významu představují jednotlivá valenční doplnění. Celkový význam komplexního predikátu pak určuje vzájemná

⁹ K pojmu situace viz Měl'čuk (2004: 10).

¹⁰ Vzhledem ke skutečnosti, že tato část významu není jazykově strukturována, se striktně vzato nejedná o plán významu, ale o plán obsahu.

korespondence elementů situačního a strukturního významu, tedy uspořádání situačních participantů do valenčního rámce; více viz Kettnerová (2014: 71nn.) a Kettnerová – Lopatková (2015).

2.1 Predikativní jména se v rámci komplexních predikátů vyznačují jak situačním, tak strukturním významem. Např. predikativní jméno *rada* označuje situaci zahrnující celkem tři účastníky, které označujeme rolemi Mluvčí, Recipient a Informace. Strukturní význam jména *rada* je charakterizován třemi valenčními doplněními, a to ACT, ADDR a PAT. Celkový význam jména je pak dán korespondencí ACT, ADDR a PAT po řadě s Mluvčím, Recipientem a Informací, viz (4).

(4) <i>rada</i> _{predikativní}	ACT _{2,od+2,pos}	ADDR ₃	PAT _{k+3,inf,aby,at,že,cont} ¹¹
Mluvčí	↔	ACT	
Recipient	↔	ADDR	
Informace	↔	PAT	

2.2 Kategoriální slovesa se vyznačují typizovanými významy charakterizujícími celé sémantické třídy sloves. Na rozdíl od predikativních sloves tak tato slovesa nenesou situační význam, vyjadřují pouze význam strukturní, charakterizovaný valenčním rámcem;¹² jejich valenční doplnění tak neodpovídají situačním participantům. Výjimku představují pouze kategoriální slovesa kauzativního typu, která situační význam komplexního predikátu obohacují o situační participant nesoucí sémantickou roli Kauzátor v širokém slova smyslu¹³ (viz zejm. Radimský 2010: 126); tento situační participant slouží jako iniciátor situace vyjadřované predikativním jménem. Ostatní valenční doplnění kategoriálních sloves získávají lexikálněsémantickou charakteristiku skrze koreferenci s valenčními doplněními predikativního jména, viz níže.

V češtině zjišťujeme, že ke kategoriálním slovesům lze často najít predikativní protějšek, s nímž dané sloveso sdílí strukturní význam, a je tedy popsáno stejným valenčním rámcem (např. kategoriální sloveso *dostat* lze popsat valenčním rámcem totožným s rámcem pro predikativní sloveso *dostat* s významem „získat, obdržet“, viz valenční rámce v (5) a (6)).¹⁴ Jediný rozdíl ve valenčních rámcích představuje funktor CPHR označující tu pozici ve valenčním rámci kategoriálního slovesa, kterou obsazuje predikativní jméno. Valenčním doplněním kategoriálního slovesa *dostat* však (na rozdíl od predikativního slovesa) neodpovídají situační participanty.

¹¹ Morfematically forms uvedené u jednotlivých valenčních doplnění v dolním indexu určují povrchověsyntaktickou realizaci valenčních doplnění; u predikativních jmen jde o užití jména v nominální struktuře.

¹² Srov. s pojetím kategoriálních sloves v Modelu Smysl↔Text, kde jsou těmto slovesům přisovány pouze syntaktické, nikoli sémantické aktanty (Alonso Ramos 2007).

¹³ Kauzátor se v našem pojetí liší od vymezení této sémantické role v českých mluvnicích (srov. Grepl – Karlík 1998; Daneš – Grepl – Hlavsa 1987).

¹⁴ U kategoriálních sloves – stejně jako u predikativních sloves – odpovídají morfematically formy nepříznačkovému užití slovesa v aktivní, nereciproční a nereflexivní konstrukci.

- (5) *dostat*_{predikativní} ACT₁ PAT₄ ORIG_{od+2}
 Recipient ↔ ACT
 Patiens ↔ PAT
 Donor ↔ ORIG
- (6) *dostat*_{kategoriální} ACT₁ CPHR₄ ORIG_{od+2}
 θ ↔ ACT
 θ ↔ ORIG
 CPHR = predikativní jméno

2.3 Strukturální význam predikativního jména a kategoriálního slovesa v rámci komplexních predikátů charakterizují koreferenční vztahy mezi valenčními doplňeními jména a doplňeními slovesa. Koreference valenčních doplňení kategoriálních sloves a doplňení predikativních jmen sehrává v rámci komplexních predikátů klíčovou roli: skrze ni získávají slovesná valenční doplňení lexikálněsémantickou charakteristiku. Připomeňme, že koreferenci též chápeme jako definiční kritérium pro vymezení komplexních predikátů daného typu, viz výše odd. 1.1.

Např. u komplexního predikátu *dát radu* koreferuje jmenný Konatel (ACT) a slovesný ACT a současně jmenný Adresát (ADDR) a slovesný ADDR, viz valenční rámec predikativního jména *rada* (4), rámec kategoriálního slovesa *dát* (7) a koreferenci ve schématu (8) (viz též obr. 1(i)); jak jmenný ACT, tak slovesný ACT tedy referují ke stejnému situačnímu participantu, k Mluvčímu, a zároveň jak jmenný ADDR, tak slovesný ADDR odkazují k Recipientu.

- (7) *dát*_{kategoriální} ACT₁ ADDR₃ CPHR₄
- (8) *dát radu*
 Mluvčí ↔ ACT_{subst} → ACT_{verb}
 Recipient ↔ ADDR_{subst} → ADDR_{verb}
 Informace ↔ PAT_{subst}
- (9) *dostat radu*
 Mluvčí ↔ ACT_{subst} → ORIG_{verb}
 Recipient ↔ ADDR_{subst} → ACT_{verb}
 Informace ↔ PAT_{subst}

Spojení stejného predikativního jména s jiným kategoriálním slovesem ovšem může být charakterizováno jinými koreferenčními vztahy. Např. komplexní predikát *dostat radu* se vyznačuje koreferencí jmenného ACT a slovesného ORIG, kteří společně referují k Mluvčímu, a dále koreferencí jmenného ADDR a slovesného ACT, kteří odkazují k Recipientu, viz valenční rámce (4) a (6) a schéma (9); viz též výše obr. 1(ii), zobrazující závislostní strom věty (2).

V případech, že některé ze slovesných valenčních doplňení není lexikálněsémanticky specifikováno skrze koreferenci s některým z valenčních doplňení jména, dochází ve valenčním rámci kategoriálního slovesa – oproti valenčnímu rámci predikativního slovesa – k redukci daného doplňení. Např. valenční rámec kategoriálního slovesa *dostat* sestává buď ze tří valenčních doplňení ACT, CPHR a ORIG, viz valenční rámec slovesa *dostat* v (6), nebo je redukován o valenční doplňení ORIG

(Původ), viz rámec slovesa *dostat* v (10). Valenční rámec se třemi valenčními doplněními se uplatňuje u kategoriálních sloves v komplexních predikátech *dostat dotaci, odpověď, rozkaz, příkaz, příspěvek, pokyn, nabídku, povolení* apod. Valenční rámec se dvěma doplněními charakterizuje kategoriální sloveso *dostat* v komplexních predikátech *dostat záchvat, nápad, strach* apod., viz schéma (10) pro komplexní predikát *dostat strach*.¹⁵

- (10) *dostat*_{kategoriální} ACT₁ CPHR₄
*strach*_{predikativní} ACT_{2,pos} PAT_{před+7,z+2,inf,aby,zda,že,cont}
 Proživatel ↔ ACT_{subst} → ACT_{verb}
 Stimul ↔ PAT_{subst}

3. POVRCHOVĚSYNTAKTICKÁ STRUKTURA KOMPLEXNÍCH PREDIKÁTŮ

Zopakujeme, že situační význam komplexních predikátů sestává z určitého počtu situačních participantů daných predikativním jménem (u kauzativních kategoriálních sloves je tento soubor obohacen o Kauzátora), zatímco strukturní význam komplexních predikátů je tvořen jak valenčními doplněními jména, tak doplněními kategoriálního slovesa; počet situačních participantů je tak v rámci komplexního predikátu nutně nižší než počet valenčních doplnění. Některá z valenčních doplnění jsou však nutně provázána koreferenčním vztahem, a odpovídají tak stejnému situačnímu participantu (viz odd. 2.3). Čeština jako flektivní jazyk, který syntaktické relace vyjadřuje pomocí morfologických forem, umožňuje identifikovat, která z valenčních pozic kategoriálního slovesa a predikativního jména slouží k vyjádření situačních participantů v povrchověsyntaktické struktuře komplexního predikátu a která nikoli.

3.1 Na základě morfologické realizace zjišťujeme, že v povrchověsyntaktické struktuře komplexních predikátů jsou vyjádřena všechna valenční doplnění kategoriálního slovesa, tedy:¹⁶

- (i) valenční doplnění CPHR lexikálně vyjádřené predikativním jménem,
- (ii) valenční doplnění korespondující s Kauzátorem (jde-li o kauzativní kategoriální sloveso),
- (iii) ostatní valenční doplnění kategoriálního slovesa, neboť všechna získávají (skrze koreferenci s valenčními doplněními predikativního jména) lexikálně-sémantické naplnění.¹⁷

¹⁵ Více k redukcí viz Kettnerová (2017).

¹⁶ Jde nám o možné uplatnění valenčních doplnění kategoriálního slovesa a predikativního jména v povrchové struktuře věty. Odhlížíme od aktuální elipsy, od nevyjádření subjektu na povrchu, které je dáno vlastnostmi češtiny jako pro-drop jazyka, ale i od případné povrchové nepřítomnosti fakultativních valenčních doplnění, příp. od systémové elipsy některých směrových doplnění.

¹⁷ K redukcí valenčního rámce v případě chybějící lexikálně-sémantické specifikace slovesného valenčního doplnění viz výše odd. 2.3.

Z valenčního rámce predikativního jména se na povrchu uplatňují:

(iv) ta doplnění, která nejsou v koreferenčním vztahu se žádným doplněním slovesa.

Např. v povrchověsyntaktické struktuře věty (11) s komplexním predikátem *dát radu* jsou vyjádřena všechna valenční doplnění kategoriálního slovesa *dát*, viz valenční rámec (7): valenční doplnění s funkcí CPHR, vyznačující predikativní jméno, a dále slovesný ACT a ADDR, koreferující po řadě se jmenným ACT a ADDR. Slovesný ACT a jmenný ACT tak vyjadřují Mluvícího a dále slovesný ADDR a jmenný ADDR Recipienta. Z valenčního rámce jména *rada*, viz rámec (4), se na povrchu uplatňuje pouze PAT, odpovídající situačnímu participantu se sémantickou rolí Informace, viz schéma (8).

(11) *Farář_{ACT-verb} pak dal rodině_{ADDR-verb} radu_{CPHR-verb}, (aby svěcenou křídou udělali okolo chalupy čáru a modlili se různě)_{PAT-subst}* (SYN2013pub)

3.2 Specifickou skupinu kategoriálních sloves představují slovesa s rysem kauzace v širokém slova smyslu. Jedno z valenčních doplnění daných sloves slouží jako iniciátor situace vyjadřované predikativním jménem; označujeme ho jako Kauzátor; jde o participant, který není součástí děje vyjádřeného predikativním jménem jakožto sémantickým jádrem komplexního predikátu.¹⁸ Tento participant je sémanticky saturován již slovesem, a nevstupuje tak do koreference s doplněními jména.

Např. predikativní jméno *šance* vyjadřuje dva situační participanty, a to Nositel_šance, který je vyjádřen Konatelem (ACT), a Žádoucí_okolnost, která odpovídá PAT, viz rámec (12). V rámci komplexního predikátu *dát šanci* působí jako iniciátor situace vyjadřované jménem *šance*, tedy jako Kauzátor, valenční doplnění Konatel (ACT) kategoriálního slovesa *dát*.

(12) *šance*_{predikativní}   ACT_{2,pos} PAT_{2,k+3,na+4,inf,aby,zda,že,cont}
*dát*_{kategoriální}   ACT₁ ADDR₃ CPHR₄
 Kauzátor   ↔   ACT_{verb}
 Nositel_šance   ↔   ACT_{subst}   →   ADDR_{verb}
 Žádoucí_okolnost   ↔   PAT_{subst}
Nový trenér_{ACT-verb} dal dvaatřicetiletému útočníkovi_{ADDR-verb} šanci_{CPHR-verb} dál hrát_{PAT-subst}

Z valenčního rámce kategoriálního slovesa *dát* se v povrchověsyntaktické struktuře vyjadřují všechna doplnění: ACT, korespondující s participantem s rolí Kauzátor, ADDR, který je v koreferenčním vztahu se jmenným ACT (oba referují k Nositeli_šance), a dále CPHR lexikálně vyjádřené predikativním jménem *šance*. Z valenčního rámce tohoto jména se na povrchu vyjadřuje PAT odpovídající

¹⁸ Skutečnost, že Kauzátor nepatří do sémantické struktury predikativního jména, je dle Radimského (2010: 79nn.) patrná i z toho, že po redukci kategoriálního slovesa daný participant nefiguruje v rámci jména (např. v (12) jde stále o *šanci dvaatřicetiletého útočníka dál hrát*) a lze ho ke jménu připojit pouze ve formě předložkové skupiny ozřejmující jeho kauzativní funkci (např. *útočnickova šance dál hrát díky trenérovi*).

Žádoucí okolnosti, který není v koreferenci se žádným doplněním kategoriálního slovesa, viz odd. 3.1 principy (i)-(iv).

Pro některá slovesa, jako např. *vyvolat* a *vzbudit*, je kauzativní funkce centrální (viz Radimský 2010: 126nn.), jiná, jako např. *dát* a *dostat*, vystupují jako kauzativní pouze ve spojení s určitými predikativními jmény (např. *dát/dostat šanci, příležitost, přednost*), zatímco s jinými jmény kauzativní funkci neplní (např. *dát/dostat radu, odpověď, rozkaz*).

3.3 Výše uvedené principy distribuce valenčních doplnění kategoriálního slovesa a predikativního jména v povrchovésyntaktické struktuře komplexních predikátů byly formalizovány a automaticky ověřeny na materiálu PZK (Kettnerová – Bejček 2016), který zahrnoval 1 695 komplexních predikátů (viz též odd. 1.1). Výsledek experimentu ukázal, že 97 % valenčních doplnění kategoriálních sloves a predikativních jmen těchto predikátů (celkem 3 167 valenčních doplnění z celkem 3 264 anotovaných doplnění) splňuje uvedené principy. Manuální analýza 3 % valenčních doplnění (celkem 97 případů), která porušují dané principy, ukázala, že jde především o případy anotačních chyb. V rámci experimentu bylo dále zjištěno pouze 24 případů, ve kterých byl v povrchovésyntaktické struktuře komplexních predikátů vyjádřen Konatel predikativního jména, ačkoli byl v koreferenci s Konatelem kategoriálního slovesa, viz příklad (13); dle výše formulovaných principů (viz princip (iv)) by měl na povrchu být vyjádřen pouze slovesný Konatel, zatímco jmenný Konatel by měl zůstat nevyjádřen.¹⁹

(13) *Nikdo*_{ACT-verb} *nevěnuje* *lásce celý svůj*_{ACT-subst} *čas*_{CPRH-verb}. (PZK)

4. KOREFERENCE U KOMPLEXNÍCH PREDIKÁTŮ V KORPUSOVÉM MATERIÁLU

Jak ukazujeme výše v odd. 3, koreference valenčních doplnění kategoriálního slovesa a predikativního jména sehrává v utváření povrchovésyntaktické struktury komplexních predikátů klíčovou úlohu. Informace o valenční struktuře kategoriálního slovesa a predikativního jména, která spolu tvoří komplexní predikát, spolu s informací o koreferenci jejich valenčních doplnění a o případném Kauzátoru, je-li kategoriální sloveso kauzativní, umožňuje automaticky generovat jak hloubkovésyntaktickou, tak povrchovésyntaktickou strukturu daného komplexního predikátu, a tvoří tak základ adekvátního popisu jeho syntaktického chování.

¹⁹ Tyto případy nebyly započteny mezi případy porušující navržené principy, jelikož pravidla určující distribuci valenčních doplnění v povrchovésyntaktické struktuře komplexních predikátů byla pro účely automatického experimentu upravena tak, aby vždy dovolovala povrchové vyjádření ACT kategoriálního slovesa (bez ohledu na koreferenci); tuto modifikaci si vyžádala možná přítomnost Kauzátoru, který z principu nekoreferuje s žádným doplněním jména a který není v PZK automaticky identifikovatelný. Skutečnost, že konstrukce, v nichž je na povrchu vyjádřen jak slovesný, tak jmenný ACT, jsou velice řídké, omezuje využitelnost testu koreference subjektů v povrchovésyntaktické struktuře věty, viz odd. 1.

Tabulka 1: Přehledová tabulka shrnující typy koreference u komplexní predikátů s nekauzativními a kauzativními kategoriálními slovesy.

Kauzátor	koreference	počet	%	příklad	typ
–	ACT _{subst} -ACT _{verb}	532	48,9	<i>mit chut', vést život</i>	A
–	ACT _{subst} -ACT _{verb} , ADDR _{subst} -ADDR _{verb}	139	12,8	<i>dát rozkaz, poskytnout rozhovor</i>	B
–	ACT _{subst} -ACT _{verb} , PAT _{subst} -ADDR _{verb}	102	9,4	<i>navázat vztah</i>	C
–	ACT _{subst} -ORIG _{verb} , ADDR _{subst} -ACT _{verb}	30	2,8	<i>dostat nabídku, získat informace</i>	D
–	ACT _{subst} -ORIG _{verb} , PAT _{subst} -ACT _{verb}	21	1,9	<i>dostat ránu, převzít úplatek</i>	E
–	ACT _{subst} -ACT _{verb} , PAT _{subst} -DIR3 _{verb}	10	0,9	<i>obracet pozornost, položit důraz</i>	F
–	ACT _{subst} -ACT _{verb} , PAT _{subst} -LOC _{verb}	11	1	<i>najít inspiraci, najít potěšení</i>	G
–	ACT _{subst} -LOC _{verb} , PAT _{subst} -ACT _{verb}	22	2	<i>najít odezvu, nalézt pochopení</i>	H
ACT _{verb}	ACT _{subst} -ADDR _{verb}	53	4,9	<i>dát naději, vynést slávu, vzít odvahu</i>	I
	ACT _{subst} -LOC _{verb}	20	1,8	<i>probouzet podezřavost, vzbudit naději</i>	J
	ACT _{subst} -BEN _{verb}	9	0,8	<i>otevřít přístup, zvednout náladu</i>	K
ORIG _{verb}	ACT _{subst} -ACT _{verb}	6	0,6	<i>dostat příležitost, získat výhodu</i>	L

Tabulka 2: Přehledová tabulka shrnující typy koreference u komplexní predikátů, u nichž buď je Kauzátor přítomen, nebo přítomen není.

nekauzativní typ	kauzativní typ		počet	%	příklad	typ
koreference	Kauzátor	koreference				
ACT _{subst} -LOC _{verb} , PAT _{subst} -ACT _{verb}	ACT _{verb}	ACT _{subst} -LOC _{verb}	87	8	<i>vyvolat protest, budit důvěru</i>	M
ACT _{subst} -ADDR _{verb} , PAT _{subst} -ACT _{verb}	ACT _{verb}	ACT _{subst} -ADDR _{verb}	36	3,3	<i>přinést radost, činit obtíž</i>	N
ACT _{subst} -LOC _{verb} , ORIG _{subst} -ACT _{verb}	ACT _{verb}	ACT _{subst} -LOC _{verb}	5	0,5	<i>vzbudit pocit</i>	O
ACT _{subst} -LOC _{verb} , ADDR _{subst} -ACT _{verb}	ACT _{verb}	ACT _{subst} -LOC _{verb}	4	0,4	<i>vyvolat podezření</i>	P

Zde představíme typy koreference zjištěné v rozsáhlé anotaci komplexních predikátů nalezených pro jednotlivá kategoriální slovesa v ČNK pomocí Word Sketch Engine (Kettnerová et al. 2016).

Tabulky 1 a 2 shrnují výsledky rozboru velkého množství komplexních predikátů nalezených v SYN2010 u lemmat sloves, která mají v PZK alespoň jeden valenční rámec s CPHR, tedy u lemmat, jejichž alespoň jeden výskyt byl v anotaci PZK označen jako kategoriální sloveso. Pro každé z těchto lemmat byly pomocí nástroje Word Sketch Engine (Kilgarriff et al. 2014) v korpusu SYN2010 vyhledány jeho jmenné kolokace vyjádřené v přímém objektu (funkce has_obj4). Z výsledných seznamů byla v ruční anotaci pro každé slovesné lemma vybrána pouze predikativní jména, tj. jména označující děje nebo stavy; tato predikativní jména

musela s daným kategoriálním slovesem splňovat test koreference, viz odd. 1.1. Kolokáty byly poté roztrženy dle valenční struktury kategoriálního slovesa a predikativního jména, koreference mezi slovesnými a jmennými doplněními a možné přítomnosti Kauzátoru. Seznamy komplexních predikátů seříděné podle jednotlivých typů koreferenčních vztahů (celkem 1 087 případů se 129 různými slovesnými lemmaty a 545 lemmaty predikativních jmen) uvádíme v Příloze.

4.1 Komplexní predikáty s nekauzativními slovesy (Typ A až H)

Největší počet nekauzativních kategoriálních sloves ve zkoumaném vzorku představovala slovesa se dvěma valenčními doplněními, ACT a CPHR (Typ A) (např. *činit, konat, podniknout, pojmout*). Dále v rámci komplexních predikátů vystupovala nekauzativní kategoriální slovesa se třemi doplněními, a to buď ACT, ADDR a CPHR (Typ B a C) (např. *dát, poskytnout, projevit, uložit, vyjádřit, vzdát*), nebo ACT, ORIG a CPHR (Typ D a E) (např. *brát (si), dostat, přijmout, získat*).

Predikáty typu B a D, resp. C a E spolu často tvoří konverzní páry, např. *dát pokyn* (Typ B) – *dostat pokyn* (Typ D) nebo *udělit trest* (Typ C) – *dostat trest* (Typ E); konverzní vztah těchto predikátů je charakterizován přeuspořádáním koreferenčních vztahů mezi jmennými a slovesnými doplněními, srov. příklady s konverzními predikáty *dát pokyn* (14) a *dostat pokyn* (15).

- (14) *dát*_{kategoriální} ACT₁ ADDR₃ CPHR₄
*pokyn*_{predikativní} ACT_{2,od+2,pos} ADDR_{2,3,pos} PAT_{k+3,inf,aby,at,že}
*pilotův*_{ACT-subst} *pokyn* *posádce*_{ADDR-subst} *k seskoku*_{PAT-subst}
dát pokyn
 Mluví ↔ ACT_{subst} → ACT_{verb}
 Recipient ↔ ADDR_{subst} → ADDR_{verb}
 Informace ↔ PAT_{subst}
*Pilot*_{ACT-verb} *dal* *posádce*_{ADDR-subst} *pokyn*_{CPHR-verb} *k seskoku*_{PAT-subst}. (SYN_V4)
- (15) *dostat*_{kategoriální} ACT₁ ORIG_{od+2} CPHR₄
dostat pokyn
 Mluví ↔ ACT_{subst} → ORIG_{verb}
 Recipient ↔ ADDR_{subst} → ACT_{verb}
 Informace ↔ PAT_{subst}
*Posádka*_{ACT-verb} *dostala od pilota*_{ORIG-verb} *pokyn*_{CPHR-verb} *k seskoku*_{PAT-subst}.

Okrajovou skupinu představovaly komplexní predikáty s nekauzativními kategoriálními slovesy, u nichž koreferuje volné doplnění směru (Typ F) (např. *obracet, položit, upřít*) nebo místa (Typ G a H) (např. *najít*).

Z hlediska predikativních jmen se u komplexních predikátů Typu A objevila jak jména s jedním valenčním doplněním (např. *gesto, rozvoj, kariéra, rovnováha*), tak se dvěma a více valenčními doplněními (např. *názor, nezáměr, pouť, představa, snaha, úmysl, náhrada*). U predikátů ostatních typů (Typ B až H) jsou ve valenčních rámcích predikativních jmen nutně přítomna alespoň dvě valenční doplnění.

Povrchovésyntaktická struktura analyzovaných komplexních predikátů potvrzuje pravidla uvedená v odd. 3.1: na povrchu se uplatní všechna doplnění katego-

riálních sloves (jde o doplnění uvedená v Tabulce 1 a dále o doplnění s funktorem CPHR), zatímco z valenčního rámce jména pouze ta doplnění, která nekoreferují s žádným doplněním kategoriálního slovesa (jde o všechna doplnění jmen vyjma těch uvedených v Tabulce 1).

4.2 Komplexní predikáty s kauzativními slovesy (Typ I až L)

V převážné většině případů komplexních predikátů s kauzativním kategoriálním slovesem odpovídal Kauzátor ve zkoumaném vzorku slovesnému ACT (Typ I až K), v menším počtu případů Kauzátor korespondoval s ORIG kategoriálního slovesa (Typ L).

Kauzativní slovesa, u nichž Kauzátor odpovídal ACT, se vyznačovala buď dvěma valenčními doplněními, ACT a CPHR (Typ J a K) (např. *vyvolat*, *zvedat*), nebo třemi doplněními, a to ACT ADDR a CPHR (Typ I) (např. *brát*, *dát*, *skýtat*, *udělit*, *upřít*, *vynést*). V případě komplexních predikátů typu I koreferuje jmenný ACT s ADDR kategoriálního slovesa, u typu J a K jmenný ACT koreferuje s nevalenčním doplněním typu LOC (Typ J) nebo BEN (Typ K).

Slovesa, jejichž Kauzátor korespondoval s ORIG, měla ve valenčním rámci tři doplnění, ACT, ORIG a CPHR (Typ L) (např. *dostat*, *získat*); do koreference se jmeným ACT u nich vstupoval vždy jen slovesný ACT.

Komplexní predikáty typu I a L spolu v některých případech tvořily konverzní páry, např. *dát příležitost* – *dostat příležitost*. Konverzní vztah je tu signalizován změnou v korespondenci Kauzátoru a (podobně jako u predikátů s nekauzativními slovesy, viz odd. 4.1) přeuspořádáním koreferenčních vztahů mezi jmennými a slovesnými doplněními, viz příklady (16) a (17).

- (16) *dát*_{kategoriální} ACT₁ ADDR₃ CPHR₄
*příležitost*_{predikativní} ACT_{2, pos} PAT_{2, k+3, na+4, inf, aby, af, že}
*příležitost investorů*_{ACT-subst} *k vybudování*_{PAT-subst} *moderní průmyslové zóny*
dát příležitost

Kauzátor ↔ ACT_{verb}
 Nositel děje ↔ ACT_{subst} → ADDR_{verb}
 Děj ↔ PAT_{subst}

*Městská správa*_{ACT-verb} ... *dala investorům*_{ADDR-verb} *příležitost*_{CPHR-verb} *k vybudování*_{PAT-subst}
moderní průmyslové zóny. (SYN2005)

- (17) *dostat*_{kategoriální} ACT₁ ORIG_{od+2} CPHR₄
dostat příležitost

Kauzátor ↔ ORIG_{verb}
 Nositel děje ↔ ACT_{subst} → ACT_{verb}
 Děj ↔ PAT_{subst}

*Investoři*_{ACT-verb} *dostali od městské správy*_{ORIG-verb} *příležitost k vybudování*_{PAT-subst} *moderní průmyslové zóny.* (vlastní)

Z hlediska predikativních jmen se v rámci komplexních predikátů s kauzativními slovesy vyskytovala jména s jedním valenčním doplněním, a to ACT (např. *smůla*, *sláva*, *volnost*), ve většině případů se však v rámci těchto predikátů

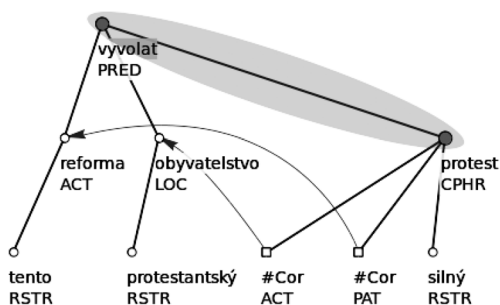
uplatňovala jména s více jak jedním valenčním doplněním (např. *iluze, možnost, naděje, odvaha, právo*).

Analyzované příklady komplexních predikátů s kauzativními slovesy potvrzují pravidla formulovaná v odd. 3.2: v povrchověsyntaktické struktuře se vyjadřují všechna valenční doplnění sloves, tj. valenční doplnění odpovídající Kauzátoru, doplnění koreferující s některým doplněním jména (viz doplnění uvedená v Tabulce 1) a dále CPHR. Z valenčního rámce predikativních jmen se na povrchu vyjadřují pouze ta doplnění, která nejsou v koreferenčním vztahu s žádným doplněním slovesa (jde o všechna doplnění vyjma těch uvedených v Tabulce 1).

4.3 Komplexní predikáty se syntakticky dvojnásobným chováním (s Kauzátozem, nebo bez Kauzátoze) (Typ M až P)

Zvláštní pozornost zasluží zejména případy uvedené v Tabulce 2, která představuje komplexní predikáty, u nichž se predikativní jméno vyznačuje situačním participantem sloužícím jako Stimul (v širokém slova smyslu). U těchto predikátů mohou nastat dvě situace: v prvním případě valenční doplnění odpovídající Stimulu koreferuje s Konatelem kategoriálního slovesa (odd. 4.3.1), zatímco ve druhém případě toto doplnění nekoreferuje s žádným doplněním slovesa (odd. 4.3.2); pouze ve druhém případě se sloveso vyznačuje přítomností Kauzátoze. Komplexní predikáty daného typu se tak chovají syntakticky dvojnásobně; jejich hloubkově i povrchověsyntaktická struktura je proto generována na základě dvou různých typů koreferenčních vztahů, a to s ohledem na přítomnost, či nepřítomnost Kauzátoze. Tyto dva případy ilustrujeme na příkladu komplexního predikátu *vyvolat protest* (viz Tabulka 2, typ M).

4.3.1 V prvním případě se komplexní predikát *vyvolat protest* vyznačuje dvěma situačními participanty danými predikativním jménem *protest*, a to Proživitelem a Stimulem, které korespondují po řadě se jmenným Konatelem ACT a Patientem PAT, viz schéma (18). Tento predikát charakterizuje koreference jmenného ACT a slovesného LOC a zároveň koreference jmenného PAT a slovesného ACT (jmenný ACT a slovesný LOC tak oba referují k Proživiteli, jmenný PAT a slovesný ACT pak

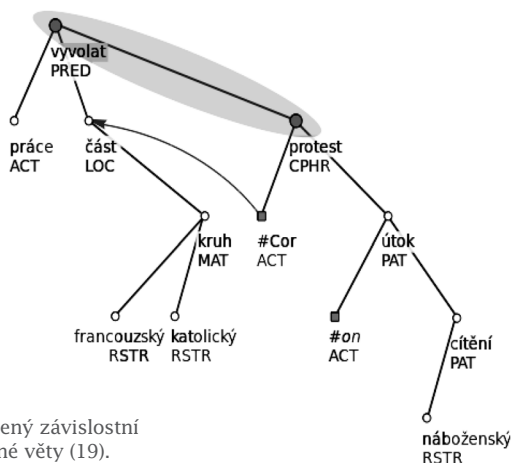

Obr. 2: Zjednodušený závislostní strom zjednodušené věty (18).

ke Stimulu). V souladu s principy formování povrchověsyntaktické struktury komplexních predikátů (viz odd. 3.1) se na povrchu z valenčního rámce kategoriálního slovesa *vyvolat* uplatní (kromě CPHR) doplnění ACT a LOC, zatímco z valenčního rámce jména *protest* se nevyjadřuje žádné doplnění, viz schéma a příklad (18) a obr. 2.

- (18) *protest*_{predikativní} ACT_{2, pos} PAT_{proti+3, vůči+3}
*protesty protestantského obyvatelstva*_{ACT-subst} *provincie Ulster proti reformě*_{PAT-subst}
*protest části*_{ACT-subst} *francouzských katolických kruhů proti útoku*_{PAT-subst} *na náboženské citění*
*vyvolat*_{kategoriální} ACT₁ CPHR₄ LOC
vyvolat protest
Proživatel	↔	ACT _{subst}	→	LOC _{verb}
Stimul	↔	PAT _{subst}	→	ACT _{verb}
- Tato reforma*_{ACT-verb} *však přesto vyvolala u [...] protestantského obyvatelstva*_{LOC-verb} *severoířské provincie Ulster silné protesty*_{CPHR-verb} (PZK) (tj. jde o protesty obyvatelstva proti reformě)

4.3.2 Ve druhém případě komplexní predikát *vyvolat protest* charakterizují tři situační participatory, a to Kauzátor, Proživatel a Stimul. Kauzátor je daný kategoriálním slovesem *vyvolat*, zatímco Proživatel a Stimul (stejně jako v příkladu (18)) predikativním jménem *protest*. Kauzátor odpovídá ACT kategoriálního slovesa, Proživatel a Stimul (stejně jako v prvním případě) po řadě ACT a PAT predikativního jména *protest*, viz schéma (19). Tento komplexní predikát se vyznačuje koreferencí jmeného ACT a slovesného LOC (obě tato doplnění tak referují k Proživateli). V souladu s pravidly pro formování povrchověsyntaktické struktury komplexních predikátů představených v odd. 3.1 se na povrchu z valenčního rámce kategoriálního slovesa *vyvolat* vyjadřují (kromě CPHR) též ACT (odpovídající Kauzátoru) a LOC (odpovídající Proživateli). Z valenčního rámce jména *protest* se v povrchové struktuře uplatňuje PAT (korespondující se Stimulem), který není v koreferenci s žádným doplněním slovesa, viz schéma a příklad (19) a obr. 3.

Obr. 3: Zjednodušený závislostní strom zjednodušené věty (19).

(19) vyvolat protest

Kauzátor	↔	ACT _{verb}		
Proživatel	↔	ACT _{subst}	→	LOC _{verb}
Stimul	↔	PAT _{subst}		

Práce_{ACT-verb} z dílny italského fotografa Oliviera Toscaniho ... vyvolala u části_{LOC-verb} francouzských katolických kruhů protesty proti útoku_{PAT-subst} na náboženské cítění.²⁰
(SYN2009pub)

ZÁVĚR

V této stati jsme se věnovaly komplexním predikátům s kategoriálním slovesem – představily jsme model popisující jejich situační a strukturní význam a formulovaly jsme pravidla pro utváření povrchovésyntaktické struktury, na jejichž základě lze spolu s informací o valenčních rámcích kategoriálních sloves a predikativních jmen, o koreferenci doplnění a o případném Kauzátoru generovat syntaktickou strukturu těchto predikátů. Uvedené poznatky mají své důsledky zejména pro lexikografické zachycení těchto predikátů. Ukázali jsme dále, že koreferenci jmenných a slovesných valenčních doplnění, kterou v souladu s Funkčním generativním popisem umísťujeme na tektogramatickou rovinu, lze též uplatnit pro vymezení komplexních predikátů s kategoriálním slovesem.

Navržený model jsme konfrontovaly s bohatým korpusovým materiálem, na jehož základě jsme přinesly klasifikaci komplexních predikátů s kategoriálním slovesem založenou na typech koreferenčních vztahů. Překvapivá byla zejména identifikace třídy kategoriálních sloves s predikativním jménem charakterizovaným mj. situačním participantem Stimul, u nichž v závislosti na lexikálním obsazení je buď přítomen, nebo nepřítomen Kauzátor. Tyto typy komplexních predikátů vytvářejí z hloubkově i povrchovésyntaktického hlediska dvojí struktury, a tato skutečnost by tak měla být zohledněna při jejich popisu ve slovníku.

LITERATURA

ALONSO RAMOS, M. (2007): Towards the Synthesis of Support Verb Constructions: Distribution of Syntactic Actants between the Verb and the Noun. In: L. Wanner (ed.), *Selected Lexical and Grammatical Issues in the Meaning-Text Theory*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins, 97–137.

ALSINA, A. – BRESNAN, J. – SELLS, P. (eds.) (1997): *Complex predicates*. Stanford: CSLI Publications.

BARON, I. – HERSLUND, M. (1998): Support Verb Constructions as Predicate Formation. In: H. Olbertz – K. Hengeveld – J. S. García (eds.), *The Structure of the Lexicon in Functional Grammar*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins, 99–116.

BEJČEK, E. et al. (2013): *Prague Dependency Treebank 3.0*. Univerzita Karlova v Praze: MFF, ÚFAL.

²⁰ Typicky lze mezi Kauzátozem a Stimulem pozorovat obsahový vztah označovaný obvykle jako „bridging anafora“ (Clark 1977), např. v příkladu (19) je výtvarná práce interpretována jako druh útoku.

- BRINTON, L. – AKIMOTO, M. (1999): *Collocational and Idiomatic Aspects of Composite Predicates in the History of English*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins.
- CATTELL, R. (1984): *Composite Predicates in English*. Syntax and Semantics 17. Sydney – New York – London: Academic Press.
- CINKOVÁ, S. (2009): *Words that Matter. Towards a Swedish-Czech Colligational Lexicon of Basic Verbs*. Praha: Ústav formální a aplikované lingvistiky.
- CLARK, H. H. (1977): Bridging. In P. N. Johnson-Laird – P. C. Wason (eds.), *Thinking: Readings in cognitive science*. London – New York: Cambridge University Press, 411–420.
- ČERMÁK, F. (1974): Víceslovná pojmenování typu verbum-substantivum v češtině. *Slovo a slovesnost*, 35, 287–306.
- DANEŠ, F. – GREPL, M. – HLAVSA, Z. (eds.) (1987): *Mluvnice češtiny 3: Skladba*. Praha: Academia.
- GREPL, M. – KARLÍK, P. (1998): *Skladba češtiny*. Olomouc: Votobia.
- GROSS, M. (1981): Les bases empiriques de la notion de prédicat sémantique. *Langages*, 63, 8–50.
- JELÍNEK, M. (2003): O verbonominálních spojeních ve spisovné češtině. In E. Rusínová (ed.), *Přednášky a besedy z 36. běhu Letních školy slovanských studií*. Brno: Masarykova univerzita, 37–51.
- JESPERSEN, O. et al. (1942): *A Modern English Grammar on Historical Principles, 6: Morphology*. Copenhagen: Ejnar Munksgaard.
- JEZEK, E. (2011): Verbes supports et composition sémantique. *Cahiers de Lexicologie*, 1, 29–44.
- KARLÍK, P. – NEKULA, M. – PLESKALOVÁ, J. (eds.) (2016): *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN.
- KETTNEROVÁ, V. (2014): *Lexikálně-sémantické konverze ve valenčním slovníku*. Praha: Karolinum.
- KETTNEROVÁ, V. (2017): Syntaktická struktura komplexních predikátů v češtině. *Slovo a slovesnost*, 78, 3–24.
- KETTNEROVÁ, V. – BARANČÍKOVÁ, P. – LOPATKOVÁ, M. (2016): Lexicographic Description of Complex Predicates in Czech: Between Lexicon and Grammar. In: T. Margalitadze – G. Meladze (eds.), *Proceedings of the XVII EURALEX International Congress: Lexicography and Linguistic Diversity*. Tbilisi: Tbilisi University Press, 893–904.
- KETTNEROVÁ, V. – BEJČEK, E. (2016): Distribution of Valency Complements in Czech Complex Predicates: Between Verb and Noun. In: N. Calzolari et al. (eds.), *Proceedings of the 10th International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC 2016)*. Paris, France: European Language Resources Association, 515–521.
- KETTNEROVÁ, V. – LOPATKOVÁ, M. (2015): At the Lexicon-Grammar Interface: The Case of Complex Predicates in the Functional Generative Description. In: E. Hajičová – J. Nivre (eds.), *Proceedings of the Third International Conference on Dependency Linguistics, Depling 2015*. Uppsala: Uppsala University, 191–200.
- KILGARIFF, A. et al. (2014): The Sketch Engine: ten years on. *Lexicography ASIALEX*, 1, 1–30.
- KOLÁŘOVÁ, V. (2010): *Valence deverbativních substantiv v češtině (na materiálu substantiv s dativní valencí)*. Praha: Karolinum.
- MACHÁČKOVÁ, E. (1979): *Analytická spojení typu sloveso + abstraktní substantivum (analytické vyjadřování predikátů)*. Praha: ÚJČ ČSAV.
- MACHÁČKOVÁ, E. (1983): Analytické predikáty. *Jazykovědné aktuality*, 20, 122–176.

- MELČUK, I. A. (2004): Actants in semantics and syntax: actants in semantics. *Linguistics*, 42, 1–66.
- MELČUK, I. A. (1996): Lexical Functions: A Tool for the Description of Lexical relations in a Lexicon. In: Leo Wanner (ed.), *Lexical Functions in Lexicography and Natural Language Processing*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins, 37–102.
- PANEVOVÁ, J. (1980): *Formy a funkce ve stavbě české věty*. Praha: Academia.
- PANEVOVÁ, J. (1994): Valency Frames and the Meaning of the Sentence. In: P. A. Luelsdorff (ed.), *The Prague School of Structural and Functional Linguistics*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins, 223–243.
- PANEVOVÁ, J. (2000): Poznámky k valenci podstatných jmen. In: Z. Hladká – P. Karlík (eds.), *Čeština – univerzálie a specifika*. Brno: Masarykova univerzita, 173–180.
- PANEVOVÁ, J. (2002): K valenci substantiv (s ohledem na jejich derivaci). In: *Zbornik matice srpske za slavistiku*, Novi Sad, 29–36.
- PANEVOVÁ, J. et al. (2014): *Mluvnice současné češtiny 2. Syntax na základě anotovaného korpusu*. Praha: Karolinum.
- POLENZ, P. VON (1963): *Funktionsverben im heutigen Deutsch. Sprache in der rationalisierten Welt*. Düsseldorf: Beiheft 5 zur Zeitschrift „Wirkendes Wort“.
- RADIMSKÝ, J. (2010): *Verbo-nominální predikát s kategoriálním slovesem*. České Budějovice: Editio Universitatis Bohemiae Meridionalis.
- SGALL, P. – HAJIČOVÁ, E. – PANEVOVÁ, J. (1986): *The Meaning of the Sentence in its Semantic and Pragmatic Aspects*. Dordrecht: Reidel.
- VLKOVÁ, V. (1990): Příspěvek k analýze multiverbálních spojení typu „provádět rekonstrukci“. *Slovo a slovesnost*, 51, 1–15.

GRANTOVÁ PODPORA

Tato práce shrnuje výsledky výzkumu, který byl podpořen grantem GA ČR 15-09979S a částečně též grantem MŠMT LINDAT/CLARIN (LM2015071). Práce využívá jazykových zdrojů uložených a distribuovaných v rámci projektu LINDAT/CLARIN (LM2015071).

PŘÍLOHA

Zde uvádíme typy komplexních predikátů zjištěných v rozsáhlé anotaci jazykového materiálu získaného pomocí Word Sketch Engine v korpusu SYN2010, viz Tabulku 1 a 2 v odd. 4. Tento výčet vytváří vhodný základ pro další výzkum syntaktického chování komplexních predikátů. Stejný kolokát může vykazovat různé typy koreference v závislosti na významu predikativního jména a jeho valenčním rámci, např. kolokát *vést boj* se vyskytuje jak u typu A (např. *Radnice vede boj za čistotu ve městě.*), tak u typu B (*Husité vedli boj s křižáky.*)

A. Typ koreference: ACT_{subst}-ACT_{verb} (532 predikátů)

činit krok, nárážku, opatření, pokání, pokrok, pokus, rozhodnutí, rozdíl, skutek, úkon, závěr;
činit si nárok;

dělat chybu, kompromis, kontrolu, muziku, pokrok, poznámky, práci, rámus, reklamu, rozdíl, závěr;

dělat si iluze, legraci, nárok, srandu;

dostat, dostávat chuť, nápad, smyk, strach, záchvat;

chovat cit, naděje, náklonnost, nedůvěru, nenávisť, obdiv, podezření, respekt, sympatie, úctu, zášť;

jevit chuť, nadšení, neklid, nezájem, ochotu, podobnost, sklon, snahu, tendenci, úmysl, zájem;

konat pouť, přednášku, skutek;

mít čas, chuť, kontrolu, možnost, nárok, obavu, obdobu, pocit, potíž, pravdu, právo, problém, radost, smůlu, smysl, strach, šanci, štěstí, vliv, vztah, zájem, zkušenost;

najít, nacházet klid, kompromis, náhradu, odvahu, odpověď, rovnováhu, řešení, uplatnění, východisko, vysvětlení;

nalézt/naleznout, nalézat důkaz, klid, kompromis, možnost, odpověď, odvahu, rovnováhu, řešení, shodu, uplatnění, vysvětlení;

nasbírat sílu, zkušenost;

nést jméno, název, odpovědnost/zodpovědnost, označení, riziko, vinu;

podat, podávat demisi, dovolání, odvolání, protest, přihlášku, svědectví, výklad, výkon, žalobu;

podniknout, podnikat akci, cestu, invazi, kroky, nájezd, obhlídku, opatření, pátrání, pokus, pouť, procházky, protiútok, přípravu, šetření, tah, tažení, útok, vycházky, výlet, výpad, výpravu, výstup;

pojmovit, pojímat ideu, nápad, nedůvěru, nenávisť, plán, podezření, přání, sympatie, úmysl, záměr;

pořídít, pořizovat dokumentaci, fotku, fotografii, kopii, náčrt, opis, překlad, snímek, soupis, výbavu, zápis, záznam;

projevit, projevovat cit, horlivost, lhostejnost, lítost, nadání, nadšení, nelibost, nesouhlas, nespokojenost, obavu, odvahu, ochotu, optimismus, pochopení, přání, sklon, snahu, souhlas, tendenci, údiv, vstřícnost, vůli, zájem, zvědavost;

provést, provádět analýzu, cvičení, cvik, dokazování, experiment, kontrolu, korekci, korekturu, manévr, masáž, měření, ohledání, operaci, opravu, pitvu, pokus, prohlídku, průzkum, převrat, razii, rekonstrukci, revizi, rozbor, řez, selekci, šetření, test, transakci, údržbu, úklid, úkon, úpravu, vyhodnocení, výpočet, vyšetření, výzkum, zárok;

provozovat činnost, dopravu, hrátky, obchod, praxi, rituál, sex, sport;

přijmout, přijímat odpovědnost/zodpovědnost, opatření, rozhodnutí, usnesení, závazek;

- převzít, přebrat, přebírat** iniciativu, odpovědnost/zodpovědnost, riziko, ručení, splácení, úkol, vedení, velení, vládu, zástitu, závazek;
- sebrat, sbírat** kuráž, odvahu, sílu, zkušenost;
- učinit** doznání, krok, krůček, objev, opatření, oznámení, pokrok, pokus, posunek, prohlášení, rozhodnutí, skutek, slib, udání, úkon, úsudek, výjimku, závěr;
- udělat** gesto, chybu, kariéru, krok, krůček, pokrok, pořádek, výjimku, výlet, zkoušku;
- udělat si** obrázek, představu;
- uplatňovat, uplatnit** nárok, právo;
- uskutečnit, uskutečňovat** akci, cvičení, činnost, hovor, koncert, koupí, krok, let, nákup, operaci, plán, pokus, politiku, projekt, průzkum, přenos, reformu, spojení, studium, studii, test, transakci, výpravu, výzkum, záměr;
- utvořit si, utvářet si** názor, představu, úsudek, vazbu, vztah;
- uvést, uvádět** důkaz, důvod, prohlášení, přehled, výčet;
- uzavřít, uzavírat** debatu, vyšetřování;
- vést** boj, evidenci, kampaň, válku, vyšetřování, záznamy, život;
- vydat, vydávat** prohlášení, rozhodnutí, svědectví, usnesení, vůni, vyhlášku, výkřik, západ, zvuk;
- vyhlásit, vyhlašovat** boj, mír, nezávislost, pátrání, poplach, příměří, rozsudek, řízení, samostatnost, sbírku, stávku, útok, válku;
- vyjádřit, vyjadřovat** domněnku, lítost, mínění, naději, názor, nedůvěru, nespokojenost, obavu, obdiv, odhodlání, ochotu, podiv, pohrdání, pochybnost, politování, postoj, přání, přesvědčení, skepsi, solidaritu, spokojenost, stanovisko, sympatie, úctu, údiv, znechucení, znepokojení;
- vykonat, vykonávat** čin, činnost, dohled, dozor, kontrolu, modlitbu, nátlak, návštěvu, obhajobu, obřad, pomstu, popravu, poradenství, potřebu, poutí, povinnost, práci, pravomoc, praxi, prohlídku, rituál, skutek, službu, soulož, správu, úkol, úkon, zkoušku;
- vy nést, vynášet** rozsudek, soud, verdikt;
- vypovídat, vypovědět** dohodu, příměří, smlouvu, spolupráci, úmluvu;
- vyslovit, vyslovovat** dohad, domněnku, kletbu, lítost, myšlenku, námitku, názor, nesouhlas, obavu, obdiv, podezření, pochybnost, pochyby, politování, přání, předpoklad, přesvědčení, připomínku, údiv, věštbu, výhradu;
- vytvořit, vytvářet** náskok, převahu, tlak;
- vyvinout, vyvíjet** aktivitu, činnost, energii, iniciativu, nátlak, rychlost, sílu, snahu, tlak, úsilí;
- vzdát, vzdávat** boj, kariéru, naději, pokus, snahu, účast, zápas;
- vzít (si), brát (si)** povinnost, odpovědnost/zodpovědnost;
- vzít si, brát si** dovolenou, ponaučení, poučení, volno;
- vznést, vznášet** dotaz, námitku, nárok, obvinění, obžalobu, otázku, požadavek, protest, připomínku, stížnost, výhrady, žádost, žalobu;
- zaujmout, zaujímat** názor, odstup, postoj, postavení, stanovisko;
- zastávat** myšlenku, názor, postoj, přesvědčení, stanovisko, zásadu;
- zastat, zastávat** pochůzky, povinnost, práci, sekání;
- zaznamenat, zaznamenávat** nárůst, návštěvnost, pokles, pokrok, posun, propad, přírůstek, rekord, rozmach, rozvoj, růst, úbytek, úpadek, úspěch, ústup, vzestup, ztrátu;
- získat, získávat** důvěru, kontrolu, náskok, popularitu, pověst, poznatek, přehled, převahu, sebedůvěru, vzdělání, zkušenost;

ztratit, ztrácet důvěru, důvěryhodnost, chuť, kontakt, kontrolu, naději, náskok, odvahu, orientaci, přehled, rovnováhu, sebedůvěru, sebekontrolu, schopnost, soudnost, trpělivost, víru, zájem.

B. Typ koreference: ACT_{subst}-ACT_{verb}, ADDR_{subst}-ADDR_{verb} (139 predikátů)

činit dojem, nabídku, nátlak, výtku;

dát, dávat odpověď, podnět, pokyn, příkaz, radu, rozkaz, souhlas, svolení, výpověď, záruku, znamení;

dělat dojem;

klást dotaz, otázku, podmínku, požadavek, úkol;

navázat, navazovat dialog, hovor, komunikaci, konverzaci, rozhovor, spolupráci;

položít, pokládat otázku;

podat, podávat hlášení, informaci, nabídku, námitku, návrh, oznámení, podnět, stížnost, svědectví, výklad, výpověď, vysvětlení, zprávu, žádost, žalobu;

poskytnout, poskytovat dotaci, informaci, interview, pomoc, půjčku, rozhovor, záruku;

projevit, projevovat nesouhlas, souhlas, soustrast;

předat, předávat dar, dárek, informaci, instrukci, pokyn, rozkaz, vzkaz, zprávu;

přinést, přinášet informaci, nabídku, zprávu;

skýtat příslib, záruku;

učinit dojem, nabídku;

udělat dojem;

udělit, udělovat/udílet instrukci, naučení, pokyn, ponaučení, povel, povolení, příkaz, rozkaz, souhlas, svolení, výjimku, výstrahu, výtku, zákaz;

uložit, ukládat zákaz;

uvalit, uvalovat podezření, úkol;

uzavřít, uzavírat dohodu, kompromis, kontrakt, obchod, pakt, sázku, smlouvu;

věnovat dar;

vést boj, debatu, dialog, diskusi, hovor, jednání, konverzaci, rozhovor, spor, válku;

vydat, vydávat nařízení, pokyn, povolení, příkaz, rozkaz, svědectví, varování;

vyhlásit, vyhlašovat boj, rozkaz, upozornění, válku, výzvu, zákaz;

vyjádřit, vyjadřovat dík, nesouhlas, poděkování, souhlas, soustrast;

vypovídat, vypovédět dohodu, smlouvu, spolupráci, úmluvu, válku;

vyslovit, vyslovovat poděkování, soustrast, zákaz;

vzdát, vzdávat dík, chválu;

zadat, zadávat dotaz, otázku, požadavek, příkaz, úkol, zakázku.

C. Typ koreference: ACT_{subst}-ACT_{verb}, PAT_{subst}-ADDR_{verb} (102 predikátů)

dát, dávat branku, facku, gól, hlas, pusu;

klást nástrahu, odpor, past, překážku;

dělat ústupek;

navázat, navazovat kontakt, partnerství, přátelství, styk, spojení, vztah, známost;

poskytnout, poskytovat ochranu, oporu, péči, podporu, službu, ubytování, vzdělání;

projevit, projevovat cit, laskavost, loajalitu, lhostejnost, lítost, náklonnost, oddanost, přizeň, soucit, sympatie, úctu, uznání, vděčnost, vstřícnost;

skýtat oporu;

učinit ústupek;

udělat ústupek;

udělit, udělovat/udílet důtku, křest, milost, pochvalu, pokutu, požehnání, rozhřešení, sankci, trest, vyznamenání;

uložit, ukládat pokutu, sankci, trest;

uvalit, uvalovat daň, hněv, omezení, sankci, správu;

uzavřít, uzavírat alianci, koalici, manželství, mír, partnerství, pojištění, přátelství, příměří, smír, sňatek, společenství, svazek;

věnovat péči, pohled, pozornost, práci, úsilí, úsměv;

vyjádřit, vyjadřovat lítost, nedůvěru, obdiv, podporu, pohrdání, politování, solidaritu, sympatie, úctu, uznání, vděčnost;

vyhlásit, vyhlašovat boj, válku;

vyповídat, vyповědět důvěru, loajalitu, poslušnost, příměří;

vyslovit, vyslovovat důvěru, nedůvěru, obdiv, politování;

vzít, brát ohled, zřetel;

vzdát, vzdávat poctu, úctu.

D. Typ koreference: ACT_{subst}-ORIG_{verb}, ADDR_{subst}-ACT_{verb} (30 predikátů)

dostat, dostávat dotaci, dárek, nabídku, odpověď, pokyn, povolení, přídavek, příděl, příkaz, příplatek, příspěvek, radu, rozkaz, výplatu, výpověď;

převzít, převrat, přebírat úkol;

přijmout, přijímat dar, hlášení, nabídku, návrh, podnět, rozkaz, sázku, signál;

vzít (si), brát (si) půjčku;

získat, získávat dotaci, informaci, povolení, souhlas, zakázku.

E. Typ koreference: ACT_{subst}-ORIG_{verb}, PAT_{subst}-ACT_{verb} (21 predikátů)

dostat, dostávat gól, odměnu, pokutu, ránu, trest, výprask, zásah;

převzít, převrat, přebírat úplatek;

přijmout, přijímat blahopřání, gratulaci, křest, návštěvu, pozvání, úplatek;

vzít (si), brát (si) úplatek, úvěr;

získat, získávat ocenění, podporu, přízeň, respekt, sympatie.

F. Typ koreference: ACT_{subst}-ACT_{verb}, PAT_{subst}-DIR3_{verb} (10 predikátů)

klást důraz, nárok, podmínku;

obrátit, obracet pozornost, zájem, zřetel;

položit, pokládat důraz;

upřít, upírat pozornost;

vrhnout, vrhat pohled, úsměv.

G. Typ koreference: ACT_{subst}-ACT_{verb}, PAT_{subst}-LOC_{verb} (11 predikátů)

najít, nacházet inspiraci, potěšení, úlevu, uplatnění, uspokojení, zalíbení, zálibu;

nalézt/naleznout, nalézat potěšení, úlevu, útěchu, zalíbení.

H. Typ koreference: ACT_{subst}-LOC_{verb}, PAT_{subst}-ACT_{verb} (22 predikátů)

najít, nacházet odezvu, oporu, pochopení, použití, využití, zaměstnání;
nalézt/naleznout, nalézat odezvu, ohlas, oporu, pochopení;
vyvolat, vyvolávat iluzi, nevolnost, odezvu, ohlas, vzpomínku;
vzbudit, vzbouzet, vzbuzovat nevolnost, ohlas, posměch, pozornost;
zaznamenat, zaznamenávat ohlas;
získat, získávat důvěru, oblibu.

I. Kauzátor: ACT_{verb}, Typ koreference: ACT_{subst}-ADDR_{verb} (53 predikátů)

dát, dávat jistotu, jméno, možnost, naději, pocit, přednost, příležitost, vinu, šanci;
klást cíl, vinu;
poskytnout, poskytovat možnost, příležitost;
předat, předávat poznatek, velení, zkušenost, znalost;
přinést, přinášet neštěstí, poznatek, riziko, smůlu, štěstí, úspěch, úsporu, výhodu, zisk, zjištění;
skýtat možnost, naději, příležitost, volnost;
udělit, udělovat/udílet právo, rychlost, výsadu;
uložit, ukládat opatření, povinnost, úkol;
upřít, upírat možnost, právo;
uvalit, uvalovat vinu;
vynést, vynášet pověst, slávu, zisk;
vzít, brát iluzi, odvahu;
zadat, zadávat analýzu, posudek, práci, studii, vypracování, výrobu, výzkum, zpracování.

J. Kauzátor: ACT_{verb}, Typ koreference: ACT_{subst}-LOC_{verb} (20 predikátů)

probudit, probouzet energii, fantazii, hlad, chuť, myšlenku, naději, podezřivost, představitelství, sílu, tušení, vědomí, vzpomínku;
vytvořit, vytvářet iluzi;
vyvolat, vyvolávat iluzi, představu, vzpomínku, záchvat, zvracení;
vzbudit, vzbouzet, vzbuzovat myšlenku, naději.

K. Kauzátor: ACT_{verb}, Typ koreference: ACT_{subst}-BEN_{verb} (9 predikátů)

otevřít, otvírat/otevírat možnost, přístup;
uzavřít, uzavírat přístup;
vytvořit, vytvářet příležitost, šanci, zisk;
zvednout, zvedat náladu, sebevědomí, úroveň.

L. Kauzátor: ORIG_{verb}, Typ koreference: ACT_{subst}-ACT_{verb} (6 predikátů)

dostat, dostávat jméno, přednost, příležitost, šanci;
získat, získávat energii, výhodu.

M. Typ koreference: ACT_{subst}-LOC_{verb}, PAT_{subst}-ACT_{verb}

/ Kauzátor: ACT_{verb}, Typ koreference: ACT_{subst}-LOC_{verb} (87 predikátů)

budit bázeň, děs, důvěru, hrůzu, nevoli, obavu, obdiv, podiv, pohoršení, pochybnost, pozornost, rozpaky, soucit, strach, sympatie, úctu, úžas, závist, zděšení, znepokojení, zvědavost;

probudit, probouzet bolest, cit, děs, hrůzu, lásku, nenávisť, obavu, touhu, úzkost, úžas, vášeň, vztek, zájem, závist, zvědavost;

vyvolat, vyvolávat diskusi, emoce, nelibost, nepokoj, nevoli, obavu, obdiv, odpor, paniku, pobouření, podráždění, pochybnost, pochyby, protest, reakci, rozpaky, rozruch, strach, touhu, úzkost, veselí, zmatek;

vzbudit, vzbouzet, vzbuzovat bázeň, děs, důvěru, emoce, hněv, hrůzu, lítost, nadšení, nedůvěru, nelibost, nevoli, obavu, obdiv, pobouření, pohoršení, pochybnost, respekt, rozhořčení, rozpaky, soucit, sympatie, úctu, údiv, úzkost, úžas, zájem, závist, zvědavost, žárlivost.

N. Typ koreference: ACT_{subst}-ADDR_{verb}, PAT_{subst}-ACT_{verb}

/ **Kauzátor:** ACT_{verb}, **Typ koreference:** ACT_{subst}-ADDR_{verb} (36 predikátů)

činit obtíž, potěšení, potíž, problém;

dělat potíž, problém, radost, starost;

poskytnout, poskytovat obživu, potěšení, útěchu;

přinést, přinášet potěšení, problémy, prospěch, překvapení, radost, úlevu, uspokojení, útěchu, užitek, zklamání;

skýtat obživa, podívanou, potěchu, potěšení, uspokojení, útěchu;

učinit obtíž, potěšení, potíž, problém, radost;

udělat potíž, problém, radost, starost.

O. Typ koreference: ACT_{subst}-LOC_{verb}, ORIG_{subst}-ACT_{verb}

/ **Kauzátor:** ACT_{verb}, **Typ koreference:** ACT_{subst}-LOC_{verb} (5 predikáty)

budit pocit;

probudit, probouzet pocit;

vytvořit, vytvářet pocit;

vyvolat, vyvolávat pocit;

vzbudit, vzbouzet, vzbuzovat pocit.

P. Typ koreference: ACT_{subst}-LOC_{verb}, ADDR_{subst}-ACT_{verb}

/ **Kauzátor:** ACT_{verb}, **Typ koreference:** ACT_{subst}-LOC_{verb} (4 predikáty)

budit podezření;

probudit, probouzet podezření;

vyvolat, vyvolávat podezření;

vzbudit, vzbouzet, vzbuzovat podezření.